

W poszukiwaniu pracy czyli migracje a rynek pracy w województwie lubelskim

Migracja według definicji Głównego Urzędu Statystycznego to „przemieszczania ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) połączone z przekroczeniem granicy administracyjnej podstawowej jednostki terytorialnej. Migracją jest zatem zmiana gminy zamieszkania lub w przypadku gminy miejsko – wiejskiej, przeniesienie się z terenów miejskich do wiejskich tej gminy lub odwrotnie. Migracją jest też zmiana kraju zamieszkania. Nie jest migracją zmiana adresu w ramach tej samej gminy miejskiej, wiejskiej, części miejskiej lub wiejskiej gminy miejsko – wiejskiej. Migracje nie obejmują również przemieszczeń krótkotrwałych, trwających do 2 miesięcy włącznie oraz np. przejazdów między miejscowością zamieszkania a miejscowością pracy lub nauki (tzw. ruchów wahadłowych) czy przemieszczeń o charakterze turystycznym”. Możemy wyróżnić dwa główne typy migracji: wewnętrzny i zewnętrzny.

Migracje wewnętrzne – to przemieszczanie ludności w granicach państwa. Czyli zmiana gminy zamieszkania lub w przypadku gminy miejsko – wiejskiej przeniesienie się z terenów miejskich do wiejskich tej gminy lub odwrotnie. W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- międzywojewódzkie – przemieszczanie ludności z jednego województwa do innego,
- wewnątrzwojewódzkie – zmiana miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa,
- międzypowiatowe – przemieszczania ludności z jednego powiatu do innego,
- wewnątrzpowiatowe – zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu.

Migracje zewnętrzne (zagraniczne) – to wyjazdy z kraju stałego zamieszkania (emigracja) lub przyjazdy do kraju (imigracja) w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy.

Migracje klasyfikuje się również ze względu na:

- czas przebywania: trwałe, czasowe.
- długość trwania: krótkookresowe, długookresowe.

Lubelszczyzna w świetle migracji zewnętrznych

Lubelszczyzna to region charakteryzujący się wysoką skłonnością do wyjazdów za granicę. Województwo lubelskie obok województw podkarpackiego i świętokrzyskiego należy do obszarów o największym wskaźniku migracji w kraju. Najbardziej popularnym kierunkiem wyjazdów były przed przystąpieniem do Unii Europejskiej Stany Zjednoczone oraz Niemcy, a także Włochy (kobiety), po przystąpieniu do UE – Wielka Brytania¹. Wśród mieszkańców Lubelszczyzny w wieku produkcyjnym mniej więcej co 8 wyjeżdżał do pracy za granicę. Większość migrantów zarobkowych to mężczyźni – 63%. Osoby z wykształceniem wyższym stanowili niemal połowę wyjeżdżających. Wyjechać za granicę decydują się osoby młode – dwie trzecie migrantów zarobkowych to osoby poniżej 35 roku życia. Większość osób decydujących się wyjechać nie pracowała przed wyjazdem z kraju.

Zjawisko migracji wpływa na sytuację społeczną i ekonomiczną danego obszaru. Jednym z zagrożeń związanych z migracjami jest negatywny wpływ na więzi społeczne. Wyjazd wiąże się z utratą kontaktu z rodziną oraz krajem rodzinnym. Zaobserwowano

---

¹ T. Dulnicz, Aktywna polityka zatrudnienia. Przepływy migracyjne na rynku pracy województwa lubelskiego., publikacja przygotowana w ramach projektu badawczego „Aktywna polityka zatrudnienia – analizy, prognozy i rekomendacje dotyczące rynku pracy województwa lubelskiego”, Warszawa 2011, str. 23 – 25

zjawisko „Eurosierot” czyli dzieci, których jedno albo oboje rodziców wyjechało za granicę w celach zarobkowych. Zjawisko związane z migracjami jest niezwykle zróżnicowane i złożone. Nie można jednoznacznie zakwalifikować jego konsekwencji. Według motywów ekonomicznych i demograficznych czynniki, które wypychają do wyjazdów za granicę czy też do migracji międzywojewódzkich, przemieszczania się w obrębie tego samego województwa czy wyjazdów do innych powiatów to ubóstwo, bezrobocie, niskie płace, brak podstawowej opieki medycznej, braki w systemie edukacji. Natomiast czynniki przyciągające to perspektywy wyższych zarobków, poprawy standardu życia, rozwój osobisty lub zawodowy. Kolejnymi motywami migracji są motywy polityczne. Korupcja, łamanie praw człowieka to tylko niektóre czynniki wypychające, natomiast poczucie bezpieczeństwa i wolność polityczna – zachęcają do wyjazdów. Według motywów społecznych i kulturowych osoby emigrują z powodu dyskryminacji wynikających ze względów etnicznych, religijnych. Czynniki, które przyciągają to łączenie rodzin, migracja do kraju przodków i brak zjawiska dyskryminacji.

Skutki pozytywne migracji	Skutki negatywne migracji
Obniżenie bezrobocia	Odływ wyspecjalizowanej kadry
Transfer dochodów do kraju (regionu) pochodzenia	Odływ siły roboczej
Transfer wiedzy i kultury pracy w przypadku powrotu	Niekorzystne zmiany w strukturze demograficznej kraju (regionu)
Tworzenie się sieci powiązań między krajami/regionami/miastami	Pogłębienie się rozwarstwienia społeczeństwa
Rozwój osobisty emigrantów	Trudności asymilacyjne
Polepszenie jakości życia emigrantów	Problemy psychologiczne osób migrujących, jak również ich najbliższych
	Adaptacja migrantów powracających do lokalnego rynku pracy

Źródło: Aktywna polityka zatrudnienia. Analizy, prognozy i rekomendacje dotyczące rynku pracy województwa lubelskiego, Warszawa 2011.

Na skutek wyjazdów osób ze średnim i wyższym wykształceniem do pracy w przedsiębiorstwach zlokalizowanych za granicą lub w innym województwie następuje osłabienie kapitału kadr, co w przyszłości może spowodować zahamowanie rozwoju gospodarczego regionu. Patrząc na te wyjazdy z drugiej strony, praca za granicą daje szansę na zdobycie doświadczenia zawodowego, doskonalenia zdobytych umiejętności oraz poznanie innych warunków pracy. Jest to szansa również na poznanie kultury, obyczajów panujących w danym kraju, nowych ludzi oraz doskonalenie języka obcego. Dla wielu osób wyjazd za granicę w celach zarobkowych traktowany jest jako rozwiązanie przejściowe. Wyjeżdżają średnio na rok, dwa lub trzy lata, aby zgromadzić środki na lepszy start w Polsce.

Aby uzyskać pracowników, którzy wracają z emigracji pracodawcy muszą zacząć budować pozytywny wizerunek swojego przedsiębiorstwa, oferując bezpłatne uzyskanie dodatkowych kwalifikacji, świadczeń pracowniczych w postaci ubezpieczenia zdrowotnego

czy różnego rodzaju zniżek. W celu wykorzystania doświadczenia i zdobytych kwalifikacji przez osoby powracające na regionalny rynek pracy według danych projektu pt. „Migracje a rynek pracy w województwie lubelskim, Projekt Migracje szansą województwa lubelskiego – wspieranie pozytywnych trendów adaptacyjnych na regionalnym rynku pracy”, rekomendowane jest utworzenie banku ofert stworzonych przez emigrantów z uwzględnieniem ich ścieżki zawodowej odbytej za granicą i dokładnym opisem wykonywanych prac².

Lubelszczyzna w świetle migracji wewnętrznych

Lubelszczyzna jest regionem o najniższych napływach ludności z innych województw i wysokich odpływach ludności w ramach migracji międzyregionalnych. Główną przyczyną migracji wewnętrznych są sprawy rodzinne i warunki mieszkaniowe. Czynnikiem decydującym o wyjeździe jest zagrożenie bezrobociem i chęć rozwoju zawodowego. Osoby, które decydują się na wyjazdy nie tylko za granicę ale też na zmianę miejsca zamieszkania w obrębie kraju biorą pod uwagę nie tylko własną sytuację materialną ale też inne aspekty m.in. poczucie bezpieczeństwa. Czynniki determinujące warunki życia w innym miejscu to sytuacja ekonomiczna (struktura zatrudnienia, bezrobocie), sytuacja mieszkaniowa (dostępność mieszkań, standard mieszkań), infrastrukturę edukacyjną i społeczną (dostępność uczelni wyższych, przedszkoli, żłobków), infrastrukturę transportową (drogi, sieci komunikacyjne).

Miasto Biała Podlaska³

Powiat grodzki Biała Podlaska obejmuje swym zasięgiem miasto położone w północnej części województwa lubelskiego. Położone jest na Podlasiu w odległości ok. 40 km od granicy z Białorusią. Powierzchnia powiatu wynosi 49 km², a gęstość zaludnienia 1181 os/km². W Białej Podlaskiej żyje ok. 58 tyś. mieszkańców. Większość stanowią kobiety. Cechą charakterystyczną jest niski odsetek osób w wieku poprodukcyjnym na tle całego województwa lubelskiego oraz kraju. W roku 2009 osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły zaledwie 13%. Sektorami gospodarczymi, które dają największe możliwości zatrudnienia są usługi rynkowe i nierynkowe, a także przemysł i budownictwo.

Według danych projektu pt. „Migracje szansą województwa lubelskiego – wspieranie pozytywnych trendów adaptacyjnych na regionalnym rynku pracy” atrakcyjność Białej Podlaskiej w oczach mieszkańców innych powiatów jest mniejsza co charakteryzuje się wzrostem wymeldowań. Mniej osób decyduje się na zamieszkanie na tym terenie. Wedle prognoz kolejne lata również przyniosą wzrost zainteresowania opuszczeniem miejscowości. W 2050 roku liczba opisująca odpływ ludności z Białej Podlaskiej wyniesie 735 osób (o 121 osób więcej w porównaniu do poziomu z roku 2009).

Głównie kobiety decydują się na osiedlenie na terenie naszego miasta. W 2005 roku tendencja malejąca została przetłamana i liczba przyjeżdżających zwiększyła się do 555, a w dwóch kolejnych latach odnotowano kontynuację wzrostu do 618 osób. Jednak rok 2008 przyniósł spadek zameldowań do 390 osób. Prawdopodobnie dysproporcje między zameldowaniami i wymeldowaniami międzypowiatowymi będą się jeszcze pogłębiały.

---

² Praca zbiorowa, Migracje a rynek pracy w województwie lubelskim, Projekt Migracje szansą województwa lubelskiego – wspieranie pozytywnych trendów adaptacyjnych na regionalnym rynku pracy, Warszawa 2010, str. 15

³ Praca zbiorowa, Migracje a rynek pracy w województwie lubelskim, Projekt Migracje szansą województwa lubelskiego – wspieranie pozytywnych trendów adaptacyjnych na regionalnym rynku pracy, Warszawa 2010, str. 28

Kierunkiem dominującym napływu ludności do Białej Podlaskiej były zameldowania ze wsi. Osoby pochodzące z gmin wiejskich leżące w granicach innych powiatów najsilniej wpływały na wartość dla miasta. Według prognoz w kolejnych latach wystąpi stabilizacja zameldowań i będzie wynosiła 131 - 134 osoby rocznie.

Biała Podlaska jest miastem na prawach powiatu. Miasto cechuje znaczny poziom migracji zagranicznej. Patrząc na lata ubiegłe rok 1995 przyniósł 8 wyemigrowań za granicę. Lata 1997 – 1998 cechował znaczny poziom migracji: 19 osób (wymeldowania) i 13 osób (zameldowania). W roku 2006 nastąpił gwałtowny skok liczby wymeldowań i wyniósł 73 osoby, jednak rok później spadł o 53 osoby. Od roku 2009 można zauważyć stabilizację migracji w powiecie Białej Podlaskiej. Według danych na przełomie lat 2010 – 2050 liczba rocznych wymeldowań za granicę z powiatu nie przekroczy 9 osób. W przypadku migracji można zauważyć pewien wzrost wartości w latach 2017 – 2023 do poziomu 30 zameldowań. W roku 2050 osiągnie stan 20 rocznie.

Biorąc pod uwagę podział na płeć liczba mężczyzn zameldowanych w roku 1995 wyniosła 10 osób przy jednoczesnych 12 zameldowaniach kobiet. W kolejnym roku nastąpił spadek liczby zameldowań u obu płci, aby w 1997 osiągnąć poziom 10 mężczyzn i 9 kobiet. W latach 1998 – 2006 poziom imigracji w Białej Podlaskiej podlegał nieznacznym wahaniom przy średnich poziomach 2 mężczyzn i 4 kobiet. Należy spodziewać się w latach 2020 – 2021 wartości rzędu 21 osób rocznie. Do roku 2050 liczba ta spadnie do poziomu 14 osób.

Powiat bialski⁴

Powiat bialski położony jest w północnej części województwa lubelskiego. Terytorium zajmuje 2755 km², co stanowi około 11% ogólnej powierzchni województwa. Powiat bialski to jednostka samorządowa, która obejmuje swym zasięgiem tereny położone wokół miasta Biała Podlaska. Na tym terenie znajduje się 19 gmin, w tym 2 miejskie – Międzyrzec Podlaski i Terespol, oraz 17 wiejskich: Biała Podlaska, Drelów, Janów Podlaski, Kodeń, Konstantynów, Leśna Podlaska, Łomazy, Międzyrzec Podlaski, Piszczac, Rokitno, Rossosz, Sławatycze, Sosnówka, Terespol, Tuczna, Wisznice, Zalesie.

Powiat bialski zamieszkiwany jest przez około 112 846 osób. Zajmuje on 3 miejsce pod względem liczby ludności wśród powiatów ziemskich w województwie lubelskim. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi ponad 60% ogółu. Prawie trzy razy mniej jest natomiast ludzi w wieku przedprodukcyjnym (22%), najmniejszą część społeczeństwa stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym.

Znacznie większa była liczba wymeldowań międzypowiatowych w powiecie bialskim niż liczba zameldowań. Dysproporcje w niektórych latach przekraczały nawet 350 osób. Największy poziom mobilności miejscowej ludności zarejestrowano w 2007 roku, gdy 1215 osób z powiatu bialskiego zdecydowało się opuścić jego granice. Według danych lata kolejne przyniosą niekorzystną dla powiatu sytuację. Liczba wymeldowań międzypowiatowych ustabilizuje się na poziomie około 830 osób rocznie, zaś liczba zameldowań utrzyma się na pułapie niższym o 230 osób.

---

⁴ Praca zbiorowa, Migracje a rynek pracy w województwie lubelskim, Projekt Migracje szansą województwa lubelskiego – wspieranie pozytywnych trendów adaptacyjnych na regionalnym rynku pracy, Warszawa 2010, str. 14